

Василішин С. І.,
д.е.н., професор, директор ТДВ «Інститут обліку і фінансів» НААН;
провідний науковий співробітник відділу обліку та оподаткування,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА ЗВІТНІСТЬ: ВИКЛИКИ, ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Штучний інтелект (далі – ШІ) став невід'ємною складовою сучасного життя через його впровадження в різні сфери діяльності. ШІ допомагає оптимізувати процеси, знижувати витрати та підвищувати ефективність, він впроваджений так глибоко, що люди часто не помічають його присутності, але його вплив на життя стає все більш помітним і суттєвим. ШІ значно змінює підхід до ведення обліку, аналізу та складання фінансової звітності, роблячи ці процеси швидшими, точнішими та менш залежними від людського фактора. Важливою перевагою є те, що ШІ дозволяє в режимі реального часу відстежувати фінансові операції та автоматично виявляти аномалії або можливі ризики, пов'язані з шахрайством. Завдяки машинному навчанню, алгоритми можуть аналізувати величезні обсяги даних та виявляти закономірності, які важко або неможливо помітити людині. Це сприяє покращенню процесів аудиту та внутрішнього контролю, що в свою чергу зменшує витрати та підвищує надійність звітності.

Більше того, використання ШІ в бухгалтерії дає можливість організаціям економити на ручній праці та скорочувати час, який витрачається на складання звітів. Це особливо корисно для великих компаній з великим обсягом даних, які потребують швидкої та точної обробки. Таким чином, ШІ стає невід'ємним інструментом для організації бухгалтерського обліку та складання звітності, забезпечуючи точність, швидкість та прозорість фінансових процесів (рис. 1).

Попри численні переваги, застосування ШІ у бухгалтерському обліку, аналізі та звітності має і свої проблеми та недоліки. Однією з ключових проблем є залежність від якості вихідних даних. Якщо дані, які вводяться в систему, є неповними або некоректними, навіть найдосконаліші алгоритми ШІ можуть

видавати помилкові результати.

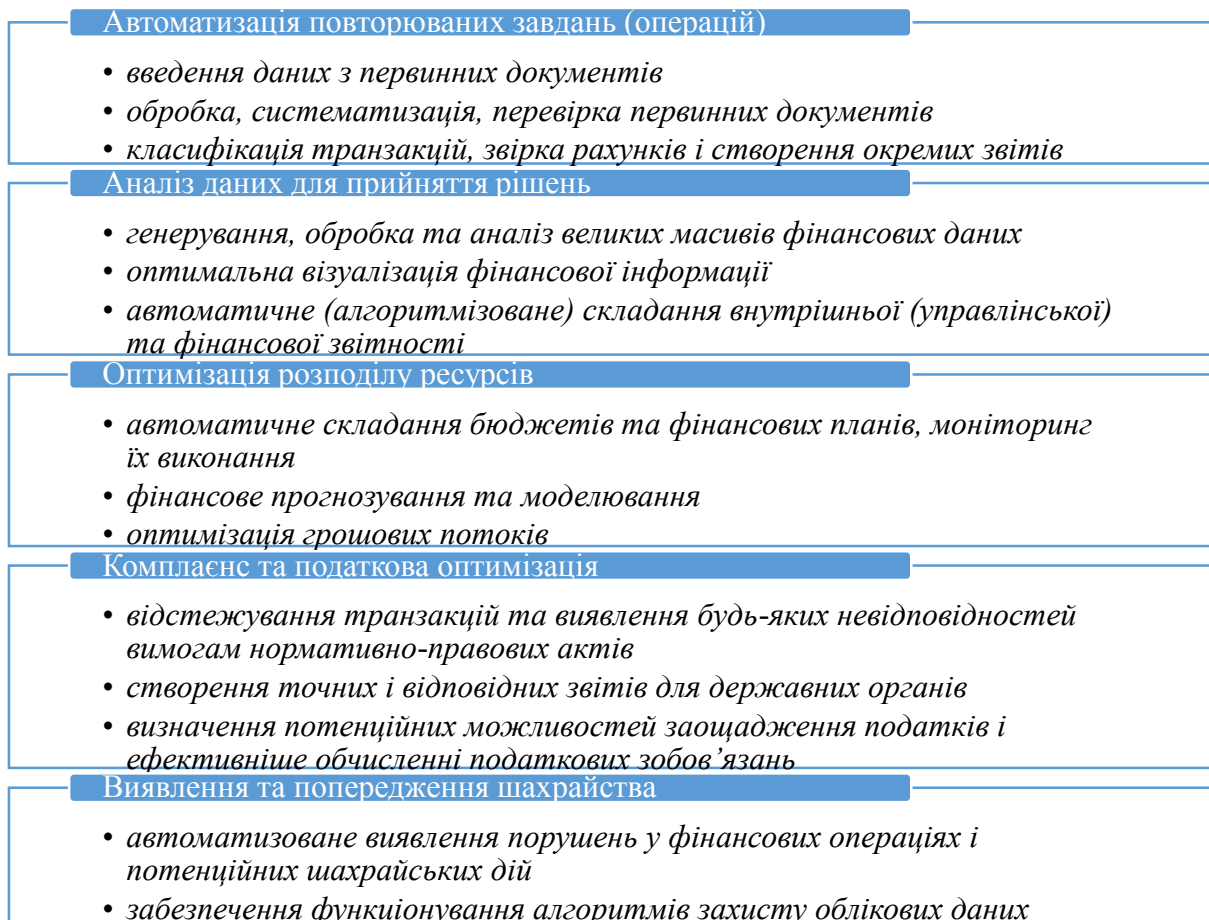

Рис. 1. Основні сфери застосування ШІ під час ведення бухгалтерського обліку, здійснення аналізу та складання звітності

Джерело: систематизовано автором з використанням [1, 2].

Це може призвести до помилок у фінансовій звітності, що загрожує штрафами або правовими наслідками для підприємств. Другим недоліком є ризик кіберзагроз та втрати конфіденційних даних. Оскільки ШІ працює з великими обсягами фінансової інформації, він стає потенційною мішенню для хакерських атак. Вразливості в системах, що використовують ШІ, можуть призвести до витоку фінансових даних, що може завдати серйозної шкоди репутації бізнес-суб'єктам та спричинить фінансові втрати. Захист таких систем вимагає серйозних інвестицій у кібербезпеку, що може бути складним і дорогим процесом для багатьох підприємств.

Також важливим недоліком є можливість скорочення робочих місць для бухгалтерів та аудиторів. Автоматизація рутинних завдань може призвести до

зниження потреби в людському ресурсі, що викликає занепокоєння щодо майбутнього професії. Водночас, використання ШІ потребує висококваліфікованих спеціалістів, які здатні управляти цими системами, що підвищує вимоги до професійних навичок. На наше глибоке переконання, потенціал ШІ слід розглядати як «союзника» професійних бухгалтерів, оскільки він може прискорити рутинні процеси, вивільнити додатковий час, проте не дозволяє повною мірою замінити професійне бухгалтерське судження, яке є вирішальним під час оцінки активів та джерел їх утворення, аналізу, обліку нетипових операцій, вибору альтернатив, підготовки нефінансової звітності тощо. Більше того, ШІ не здатен замінити людський фактор у питаннях, що потребують критичного мислення, емоційного інтелекту та глибокого розуміння контексту, що робить його «доповненням» до професії, а не повноцінним «аналогом».

Таким чином, ШІ є й буде невід'ємною частиною сучасного світу та економічного життя бізнес-суб'єктів. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління бізнесом та інститут професійних бухгалтерів будуть й надалі зазнавати суттєвого впливу ШІ. При цьому, успіх матимуть ті професіонали та підприємства, які розглядають ШІ як «союзника», а не «ворога», використовуючи його потенціал для виконання рутинних і трудомістких завдань, перевірки розрахунків та складання окремих регламентованих звітів, автоматизації контролю за помилками тощо. За цих умов зростає необхідність у підготовці фахівців нової генерації, які володіють техніками використання ШІ в обліку, аналізі, аудиті, а також у підвищенні кваліфікації працівників, інвестуванні в їх професійне та особисте зростання, що має стати невід'ємною частиною управління персоналом сучасного бізнесу.

Література

1. Brewer K. AI optimism is high among finance professionals. URL: <https://www.aicpa-cima.com/news/article/ai-optimism-is-high-among-finance-professionals> (дата звернення: 08.09.2024).
2. Arnold K. The Impact of AI in Accounting: Embracing the Future of Finance. URL: <http://surl.li/cmhhug> (дата звернення: 08.09.2024).